

ASBESTBRAND - VEELGESTELDE VRAGEN EN ANTWOORDEN

1. Tijdens asbestbrand

Er is een asbestbrand in de buurt, wat moet ik doen?

Ga naar binnen, sluit ramen en deuren en schakel uw ventilatiesysteem uit. Help mensen in uw omgeving om ook uit de rook te blijven. De wind kan de rook verspreiden, zodat u rook kunt zien en ruiken. Deze rook kan asbestvezels en asbestresten (flinters) bevatten. Om blootstelling en hiermee gezondheidsrisico's te voorkomen is het beste om uit de rook te blijven. Zorg dat u ook in en rondom uw woning geen rook inademt.

Kan de brandweer meten?

Nee, de brandweer kan niet meten welke soort en hoeveel asbest vrijgekomen is. Wanneer de brandweer vermoedt dat er asbest vrijkomt bij de brand zullen zij een asbestprocedure in werking zetten. Daarvoor wordt een gecertificeerd laboratorium ingeschakeld via de meldkamer.

Ik ben zwanger. Loopt mijn ongeboren kind of ik extra risico?

Nee, er is geen extra risico voor zwangere vrouwen. Er is geen risico voor het ongeboren kind.

Ik heb in de rook gestaan. Heb ik dan extra asbestvezels binnen gekregen?

De kans dat u veel asbestvezels heeft ingeademd is klein.

Ik heb in de rook gestaan. Wat moet ik met mijn kleding doen?

Trek vieze kleding voorzichtig uit en was het in de wasmachine. Gewassen kleding kan gewoon weer gedragen worden. Spoel uw schoeisel schoon met water vóórdat u uw huis binnen gaat. Mocht dat niet mogelijk zijn dan kunt u de schoenen het beste schoonborstelen met een zachte borstel/of neem schoenen af met een natte doek.

Ik moet erg hoesten, heb ik asbestvezels ingeademd?

Inademen van asbestvezels veroorzaakt geen hoesten. Mogelijk heeft u in de rook gestaan waardoor uw luchtwegen zijn geïrriteerd. Deze klachten verdwijnen meestal vanzelf. Als de klachten toch lang blijven aanhouden, kunt u het beste uw huisarts raadplegen. Mensen met bestaande luchtwegklachten kunnen hier sneller last van krijgen.

Wat moet ik doen als ik mogelijk asbestvezels heb ingeademd?

Ieder mens ademt asbestvezels in. Deze zitten van nature in de lucht. De totale hoeveelheid vezels die iemand inademt bepaalt het risico op kanker. Hoe meer hoe groter het risico. Het is niet waarschijnlijk dat u (veel) vezels heeft ingeademd. De kans dat u hier gezondheidsklachten van krijgt, is daarom verwaarloosbaar klein.

Kan getest worden of ik asbestvezels heb ingeademd?

Nee, hier bestaat geen test voor. Asbestvezels zijn ook niet zichtbaar op röntgenfoto's.

Met medisch onderzoek kan men helaas niet:

- nagaan wat de blootstelling aan asbest is geweest;
- vaststellen wat de gezondheidsschade is die iemand heeft opgelopen door recente blootstelling aan asbest;
- voorkomen dat later gezondheidseffecten optreden.

Hoe kan ik asbest herkennen?

Alleen een laboratorium kan met 100% zekerheid vaststellen of een materiaal of product asbest bevat. Asbest is ook niet op kleur te herkennen. Wel is het mogelijk producten of materialen te herkennen waarin mogelijk asbest zit. Producten en gebouwen geproduceerd na 1993 bevatten geen asbest, omdat sinds 1993 het gebruik van asbest is verboden. Vaak is er sprake van asbestcement dat verwerkt is in een vlakke plaat, vlakke gevelplaat met coating, schoorsteen of luchtkanaal, bloembak, standleidingen, golfplaat, dakgoot en regenpijpen.

Wat gebeurt er met asbestvezels die worden ingeademd?

Vezels kunnen door inademen in de longen terechtkomen. Sommige vezels worden weer uitgedemd en andere worden door het lichaam afgevoerd. Soms blijven vezels in de longen achter en kunnen na vele jaren longkanker of mesothelioom (long- of buikvlieskanker) veroorzaken.

Is het gevaarlijk om asbestvezels in te slikken?

Nee, bij inslikken komen de asbestvezels niet in de longen maar in de maag en daar kunnen ze voor zover nu bekend geen kwaad. Vanuit uw maag worden de vezels afgevoerd.

2. Gezondheidseffecten asbestbrand

Wat zijn de gezondheidseffecten van asbest?

Gezondheidsrisico's kunnen alleen optreden wanneer losse asbestvezels ingeademd worden. Asbestvezels die in de lucht zweven, kunnen na inademen diep in de longen doordringen. Het inademen van asbestvezels kan op den duur longkanker of mesothelioom (longvlies- of buikvlieskanker) veroorzaken.

Wat is de kans op ziekte door asbest?

Niet iedereen die asbestvezels inademt, krijgt daardoor kanker. De kans op kanker wordt groter bij het langdurig inademen van grote hoeveelheden asbestvezels. Als iemand op één dag veel asbestvezels inademt (zoals kan gebeuren bij een brand met asbest), is de kans op het krijgen van kanker verwaarloosbaar klein. Het grootste risico van asbest is aanwezig als iemand lange tijd grote hoeveelheden asbestvezels inademt. Dit vond vooral vroeger plaats in sommige werksituaties, waarbij werknemers jarenlang, iedere werkdag, grote hoeveelheden asbest hebben ingeademd. Blootstelling aan een kankerverwekkende stof zoals asbest moet niettemin zo veel mogelijk worden voorkomen. Neem daarom de omschreven voorzorgsmaatregelen zo veel mogelijk in acht.

Zijn er gezondheidsrisico's voor omwonenden?

Van asbest is bekend dat het vrijkomen van losse vezels, bij inademing, een risico voor de gezondheid kan vormen. Omdat de blootstelling aan losse asbestvezels tijdens de brand voor u waarschijnlijk van korte duur is geweest, is het risico dat u hebt gelopen gedurende de brand verwaarloosbaar klein.

Lopen kinderen meer risico dan volwassenen?

Kinderen zijn niet gevoeliger voor asbestvezels. Maar vanwege hun lange levensverwachting zullen zij na blootstelling wel de asbestvezels lang in hun lichaam meedragen. Daarom hebben kinderen na blootstelling aan asbest uiteindelijk een grotere kans op het ontwikkelen van mesothelioom of longkanker. Daarnaast kunnen kinderen in bepaalde gevallen een hogere blootstelling aan asbestvezels hebben, doordat ze bijvoorbeeld kruipen of veel op de grond spelen. Kinderen lopen ook meer risico asbestvezels in te ademen als ze met brandresten spelen. Het is daarom belangrijk uw kind op een schone plek te laten spelen.

Wat gebeurt er met asbestvezels die worden ingeademd?

Vezels kunnen door inademen in de longen terechtkomen. Sommige vezels worden weer uitgedemd en andere worden door het lichaam afgevoerd. Soms blijven vezels in de longen achter en kunnen na vele jaren longkanker of mesothelioom (long- of buikvlieskanker) veroorzaken.

Is het gevaarlijk om asbestvezels in te slikken?

Nee, bij inslikken komen de asbestvezels niet in de longen maar in de maag en daar kunnen ze waarschijnlijk geen kwaad. Vanuit uw maag worden de vezels afgevoerd.

Wat moet ik doen als ik mogelijk asbestvezels heb ingeademd?

U hoeft niets te doen. Het is niet waarschijnlijk dat u (veel) vezels heeft ingeademd. De kans dat u hier gezondheidsklachten van krijgt, is verwaarloosbaar klein.

Kan getest worden of ik asbestvezels heb ingeademd?

Nee, hier bestaat geen test voor. Asbestvezels zijn ook niet zichtbaar op röntgenfoto's.

Met medisch onderzoek kan men helaas niet:

- nagaan wat de blootstelling aan asbest is geweest;
- vaststellen wat de gezondheidsschade is die iemand heeft opgelopen door recente blootstelling aan asbest;
- voorkomen dat later gezondheidseffecten optreden.

Waar kan ik terecht met vragen over gezondheid?

Met vragen over asbest en gezondheid kunt u contact opnemen met de plaatselijke GGD. Neemt u bij gezondheidsklachten contact op met uw huisarts.

3. Na de asbestbrand

Wat gebeurt er met het asbest, dat in de sloot/vijver en op de bodem is terechtgekomen?

Asbest in slootwater geeft geen direct risico. Asbesthoudende brokstukjes in de sloot/vijver en op de bodem moeten echter - voor zover mogelijk - handmatig worden verwijderd door een deskundig asbestverwijderingsbedrijf, om verdere verspreiding in de omgeving te voorkomen.

Zit er nog asbest in de lucht?

Na de brand zijn er nauwelijks nog asbestvezels in de lucht. De vrijgekomen vezels zullen zijn weggewaaid en brandresten met asbest erin zullen op de grond liggen. Door over brandresten heen te rijden of te lopen, kunnen de brandresten verbrokkelen waardoor mogelijk asbestvezels vrijkomen. Daarom is het verstandig om er niet doorheen te lopen tot het goed is opgeruimd.

Is het gevaarlijk als er asbest op straat ligt?

De brandresten die op straat liggen kunnen mogelijk asbest bevatten. Zolang deze resten niet verbrokkelen, kunnen ze geen kwaad. Door het verbrokkelen van de brandresten kunnen asbestvezels vrijkomen. Dit kan gebeuren door er over heen te lopen of te rijden, of als het op een onvoorzichtige manier wordt opgeruimd. Daarom is voor het opruimen een gespecialiseerd bedrijf ingeschakeld.

Is er asbest in de woningen terechtgekomen?

Als er brandresten in de woning terecht zijn gekomen, kan hier asbest in zitten. Voorkom dat u brandresten van buiten naar binnen loopt via uw schoeisel. Als u toch door brandresten heen bent gelopen, doe dan uw schoeisel uit voordat u naar binnen gaat en spoel uw schoeisel schoon met water. Mocht dat niet mogelijk zijn dan kunt u de schoenen het beste schoonborstelen met een zachte borstel/of neem schoenen af met een natte doek.

Mijn ramen stonden tijdens de brand een tijdje open en/of het ventilatiesysteem heb ik niet direct uitgezet. Hoe weet ik of er asbest in mijn woning terecht is gekomen?

Via open ramen en deuren, het ventilatiesysteem en de airconditioning kunnen rook, brandresten en daarmee ook asbest zijn binnengekomen. Brandresten in de woning moeten worden opgeruimd. Dit kan het beste worden gedaan door een asbestverwijderingsbedrijf. Neem hiervoor contact op met uw gemeente.

Wat kan ik zelf (wel en niet) doen?

Als u in uw directe omgeving brandresten aantreft, laat deze dan liggen. Ga er niet doorheen lopen, want zo kunt u via uw schoeisel het mee uw huis innemen. De schoonmaakkploeg zal zo snel mogelijk bij u langs komen. Ga niet zelf de omgeving van uw huis schoonmaken, tenzij het in- en uitgaan van uw huis ernstig wordt belemmerd. In dat geval kunt u met een zachte bezem de stukjes voorzichtig opzij schuiven. Dit wordt later door personeel van het verwijderingsbedrijf opgeruimd. De zachte bezem moet u daarna buiten goed met water bij een regenwaterput afspoelen. Doe geen brandresten en daarmee eventueel asbestverdacht materiaal in uw eigen afvalcontainer of –container.

Kan ik het asbest zelf opruimen?

Nee, dit wordt afgeraden. De gemeente of een gespecialiseerd schoonmaakbedrijf zal zorgen dat er op een zorgvuldige manier wordt opgeruimd. Bij het onvoorzichtig opruimen van brandresten kunnen vezels vrijkomen. Hoewel het schoonmaken met alle zorgvuldigheid zal worden uitgevoerd, kan het zijn dat u achteraf nog stukjes asbesthoudend materiaal in uw omgeving aantreft. Mocht dit gebeuren, dan kunt u dit melden bij uw gemeente. Laat de stukjes bij voorkeur liggen en voorkom dat kinderen ermee gaan spelen.

Mag ik zelf mijn woning schoonmaken en wat is dan de beste manier?

Laat stukjes asbesthoudend materiaal die in uw woning terecht zijn gekomen liggen. Vraag bij de gemeente na wat u moet doen. In de meeste gevallen zal een gespecialiseerd asbestverwijderingsbedrijf het materiaal komen opruimen. Voor uw gezondheid is er vaak geen bezwaar om het asbest zelf op te ruimen. Dit omdat de duur van de blootstelling aan asbest, door het schoonmaken, zeer kort is. Ook kan vaak met eenvoudige maatregelen worden voorkomen dat er vezels uit het materiaal vrijkomen. Er is dan geen sprake van blootstelling, en hiermee ook geen gezondheidsrisico. Als u het asbesthoudende materiaal zelf mag opruimen maak het dan nat schoon en gebruik geen stofzuiger. Als asbesthoudend materiaal nat is komen er geen vezels uit vrij. Bij gebruik van een huishoudstofzuiger kunnen wel vezels ontstaan en in de lucht van uw woning worden geblazen.

Wie maakt mijn tuin schoon?

Een asbestverwijderingsbedrijf zal uw tuin inspecteren en eventueel schoonmaken.

Er liggen nog brandresten in mijn tuin. Mag ik die zelf opruimen?

Nee, dit wordt afgeraden, omdat er asbest in kan zitten. Laat deze schoonmaak bij voorkeur over aan een asbestverwijderingsbedrijf. Neem hiervoor contact op met de gemeente.

Wie maakt de speeltuin/zandbak schoon?

Een asbestverwijderingsbedrijf zal de speeltuin/zandbak inspecteren en zo nodig schoonmaken.

Wie maakt mijn auto schoon?

Bij ernstige besmetting zullen de gemeente en de brandweer een afspoelplaats aanwijzen. U zult daarover worden ingelicht.

Mag ik met mijn auto wegrijden als deze nog niet schoon is?

Rijd liever niet met een auto als er nog brandresten op liggen. Bij ernstige besmetting zullen de gemeente en de brandweer een afspoelplaats aanwijzen. U zult daarover worden ingelicht.

Mag je over straat rijden en lopen?

Maak gebruik van de schoongemaakte routes en probeer niet door de brandresten te rijden of te lopen om verbodsbekering te voorkomen.

Mag mijn kind buiten spelen?

Ja, maar zorg dat uw kind niet op een besmet gebied of met brandresten speelt. Kies een speelplek die schoon is.

Wat doe ik met mijn dieren?

Als de dieren in het getroffen gebied kunnen komen, wordt u geadviseerd om deze dieren binnen te houden om verspreiding van eventuele asbestvezels te voorkomen. De dieren mogen weer naar buiten zodra het asbest is opgeruimd. U krijgt daarover bericht van de gemeente.

Kan ik mijn hond uitlaten?

Ja, maar zorg dat uw hond niet in het getroffen gebied kan komen en vermijd plekken waar veel brandresten liggen. Zo kunt u voorkomen dat de hond brandresten opeet of aan zijn poten mee naar binnen neemt. Maak zo nodig de poten van de hond schoon voordat u met het dier weer naar binnen gaat.

Zit er nog asbest in het afgebrande pand? Zo ja, is dit gevaarlijk?

Het is mogelijk dat er nog materiaal aanwezig is waar asbest in zit. Een gespecialiseerd bedrijf heeft opdracht gekregen dit te onderzoeken. Zo nodig zal een gespecialiseerd asbestverwijderingsbedrijf het asbest opruimen. Het bedrijf neemt daarbij maatregelen om te voorkomen dat het asbest zich naar de omgeving kan verspreiden.

Hoe wordt asbest uit het afgebrande pand verwijderd?

Een gespecialiseerd asbestverwijderingsbedrijf heeft opdracht gekregen het asbest op te ruimen. Het bedrijf neemt daarbij maatregelen om te voorkomen dat het asbest zich naar de omgeving kan verspreiden. Omdat de werknemers van het asbestverwijderingsbedrijf bijna dagelijks met asbest omgaan en direct met asbest in contact komen, zullen zij beschermende kleding en ademlucht dragen. Tijdens de schoonmaak is het mogelijk dat bepaalde voorzieningen gesloten zijn of bepaalde objecten niet betreden mogen worden.

De mensen die aan het opruimen zijn dragen beschermende kleding. Moet ik ook beschermd worden?

Omdat de werknemers van een asbestverwijderingsbedrijf bijna dagelijks met asbest omgaan en direct met asbest in contact komen, zullen zij beschermende kleding en ademlucht dragen. Voor u zelf is de blootstelling slechts kortdurend geweest en zijn deze beschermende maatregelen niet nodig.

Kan ik groenten/fruit/kruiden uit mijn tuin nog eten?

Eventuele asbestvezels worden niet opgenomen door de plant maar blijven aan de buitenkant zitten. U moet de groenten uit uw tuin voor gebruik extra goed schoonmaken. Zichtbaar vervuilde groenten kunt u beter niet eten in verband met andere schadelijke stoffen die in brandresten zitten.

4. Algemene informatie over asbest

Wat is asbest?

Asbest is een verzamelnaam voor een aantal mineralen die zijn opgebouwd uit microscopisch kleine, naaldachtige vezels. Asbest is een natuurlijk materiaal en werd tot het verbod in 1993 vaak gebruikt om zijn gunstige eigenschappen: het is sterk, slijtvast, bestand tegen hoge temperaturen en isolerend. Het is verwerkt in veel bouwmaterialen zoals in cement golfplaten. Daarom komt het in veel gebouwen en woningen voor. In de meeste gevallen gaat het om “hechtgebonden” asbest. De vezels zitten dan vast in het materiaal en alleen wanneer het materiaal wordt beschadigd, komen vezels vrij. Dit gebeurt bijvoorbeeld bij boren, zagen of schuren. Ook wanneer het materiaal breekt, zoals bij een brand, kunnen er asbestvezels vrijkomen.

Geregeld worden in woningen en andere gebouwen ook niet-hechtgebonden toepassingen aangetroffen. De kans op het vrijkomen van asbestvezels is daarbij veel groter. Een voorbeeld daarvan zijn de niet-hechtgebonden amosiethoudende platen die in sommige woningen zijn toegepast.

Verbranden de asbestvezels niet bij een brand?

Omdat asbest bestand is tegen zeer hoge temperaturen en sterke krachten, blijven bij een brand de eigenschappen en daarmee de risico's van de asbestvezels behouden. Het asbesthoudende 'bindmateriaal' (zoals karton/papier, kunststof of cement) raakt vaak zeer zwaar beschadigd, verbrandt of versplintert tot kleine stukjes. Meestal verspreiden deze (stukjes) asbesthoudende restanten zich in de directe omgeving van de brand.

Pas boven 1200°C verandert asbest van structuur en verliezen de vezels hun gevaarlijke eigenschappen. Bij een brand worden deze hoge temperaturen meestal niet bereikt. Asbestcement spat voor het bereiken van deze temperatuur uiteen.

Het verwerken van asbest is verboden. Hoe kan het dat er asbest in het gebouw zat?

Toen het pand werd gebouwd, was het gebruik van asbest nog niet verboden. Sinds 1993 zijn de meeste toepassingen van asbest niet meer toegestaan.

Wat houdt het verbod op het gebruik van asbest precies in?

Sinds 1 juli 1993 is het verboden om producten waar asbest in zit, te bewerken, te verwerken of in voorraad te houden. Het opnieuw gebruiken van oude producten waar asbest in zit en afval met asbest is dus ook verboden. Dit verbod maakt de handel in asbest onmogelijk. Er gelden ontheffingen voor situaties waarvoor nog geen alternatief beschikbaar is.